

Sądownictwo konstytucyjne w państwach poradzieckich: między wzorcem państwa prawnego a jego lokalną aplikacją

1. Cel projektu

Celem prowadzonego projektu badawczego jest ustalenie specyfiki ustrojowej organów kontroli konstytucyjności prawa państw poradzieckich. Ma to miejsce poprzez określenie i wyjaśnienie ich charakteru ustrojowego, miejsca w systemie władzy państwowej, dokonanie oceny przyporządkowanych im zadań, sposobu formowania, trybu ich pracy, mocy prawnej orzeczeń, statusu prawnego członków tych organów i przedstawienie wniosków odnoszących się do optymalizacji statusu ustrojowego organów kontroli konstytucyjności prawa jako organów ochrony konstytucji.

2. Badania realizowane w projekcie

Badaniom poddaje się organy kontroli konstytucyjności prawa w państwach poradzieckich. Analizuje się obowiązujące w tym zakresie regulacje prawne, warunki ich powstawania, interpretowania i stosowania. Badania polegają na ustaleniu tożsamości ustrojowej organów kontroli konstytucyjności prawa w kontekście rozwiązań modelowych rozpoznanych w tym zakresie w świecie współczesnym przez doktrynę prawa (tzw. europejski model kontroli konstytucyjności prawa i tzw. amerykański model kontroli konstytucyjności prawa) i ich adaptacji w warunkach poszczególnych państw regionu. Analizuje się, które elementy kontroli konstytucyjności prawa mają charakter uniwersalny, a które są wyrazem rodzimej specyfiki, tradycji politycznych, układu sił politycznych zachodzącego w czasie tworzenia organu kontroli konstytucyjności prawa, a następnie w trakcie jego działalności.

3. Powody podjęcia danej tematyki badawczej

W państwach współczesnych organy kontroli konstytucyjności prawa są kluczowymi gwarantami realizacji podziału i równowagi władzy, a poprzez to – stabilności ustrojowej państwa. Z tego powodu nad ich ustrojem prowadzi się pogłębione badania naukowe. Organy kontroli konstytucyjności prawa są również powołane w państwach poradzieckich (z wyjątkiem Turkmenistanu). Tym niemniej, w światowej doktrynie prawa konstytucyjnego brakuje pogłębionych analiz na temat ich tożsamości, oddziaływania na przestrzeganie przepisów konstytucji, realizowanie zasady podziału władzy czy ochronę wolności i praw jednostki. Odnotowuje się deficyt analiz na temat konstytucyjnego statusu organów kontroli konstytucyjności prawa, praktyki ich działalności, a w rezultacie także odnośnie związków zachodzących między konstytucyjną regulacją organów kontroli konstytucyjności prawa a ich znaczeniem dla praktyki ustrojowej. Wywołuje to negatywne następstwa w zakresie zrozumienia ustroju tych państw, a przez to także prognozowania zmian ustrojowych w nich zachodzących. Podejmowane badania są również niezbędne dla analiz stanu praworządności poszczególnych państw regionu, w szczególności prowadzonych na potrzeby oceny ryzyka ustrojowego przez inwestorów zagranicznych.